

Cele kształcenia: (max. 6 pozycji)

- C1.** Przekazanie wiedzy z zakresu budowy, właściwości i funkcji podstawowych składników chemicznych tkanek i płynów ustrojowych.
- C2.** Zapoznanie z chemicznymi podstawami mechanizmów homeostazy ustroju i składem chemicznym płynów biologicznych ze szczególnym uwzględnieniem płynów ustrojowych, dające podstawę do dalszego nauczania na biochemii i przedmiotów przedklinicznych.
- C3.** Opanowanie umiejętności wykonania obliczeń chemicznych oraz interpretacji wyników uzyskanych w efekcie przeprowadzonych doświadczeń.
- C4.** Kształtowanie właściwych postaw etycznych i umiejętności właściwego komunikowania się, wspomaganie umiejętności efektywnej pracy zespołowej.

Macierz efektów kształcenia dla modułu/przedmiotu w odniesieniu do metod weryfikacji zamierzonych efektów kształcenia oraz formy realizacji zajęć:

Numer efektu kształcenia przedmiotowego	Numer efektu kształcenia kierunkowego	Student, który zaliczy moduł/przedmiot wie/umie/potrafi	Metody weryfikacji osiągnięcia zamierzonych efektów kształcenia (formujące i podsumowujące)	Forma zajęć dydaktycznych ** wpisz symbol
W 01	B.W.1 B.W.2 B.W.3	Opisuje gospodarkę wodno –elektrolitową w układach biologicznych. Interpretuje i rozumie pojęcia: pH, rozpuszczalność, izojonia, izohydrria, izotonia. Opisuje mechanizmy równowagi kwasowo-zasadowej, a także typy, skład i właściwości buforów jako elementów homeostazy ustroju Zna i rozumie pojęcia: ciśnienie osmotyczne, izotonia, roztwory koloidalne i równowaga Gibbsa-Donnana;	Prezentacja zakresu wiedzy za pomocą: wypowiedzi ustnej, prezentacji multimedialnej i/lub eseju. Pisemny sprawdzian nr 1 i nr 4: pytania otwarte i testowe, obliczenia chemiczne	CL nr 1,2 semestr zimowy CL nr 2 semestr letni WY 1
W 02	B.W.4. B.W.10 B.W.20	Zna podstawowe reakcje związków nieorganicznych i organicznych w roztworach wodnych. Zna budowę prostych związków organicznych wchodzących w skład makrocząsteczek obecnych w komórkach, macierzy zewnątrzkomórkowej i płynów ustrojowych. Zna rolę makro- i mikroelementów dla organizmu człowieka. Zna konsekwencje niedoboru minerałów oraz ich nadmiaru w organizmie.	Zademonstrowanie zakresu wiedzy za pomocą wypowiedzi ustnej, eseju i/lub prezentacji multimedialnej. Pisemny sprawdzian nr 2 i nr 3: pytania otwarte i testowe, obliczenia chemiczne, wzory i reakcje chemiczne	CL nr 1-5 semestr zimowy
W 03	B.W.11.	6. Opisuje budowę mono-, di- i polisacharydów, glikoaminoglikanów i glikozydów oraz ich funkcje w strukturach komórkowych i pozakomórkowych.	Zademonstrowanie zakresu wiedzy za pomocą wypowiedzi ustnej, eseju i/lub prezentacji multimedialnej. Pisemny sprawdzian nr 2: pytania otwarte i testowe, obliczenia chemiczne, wzory i reakcje chemiczne	WY 1 semestr zimowy WY 5 semestr letni CL nr 3 semestr zimowy
W 04	B.W.11 B.W.18	Opisuje struktury chemiczne lipidów i podstawowych sterydów oraz ich funkcje w komórkach i tkankach. Zna rolę biologiczną oraz chemiczny skład żółci, opisuje jej składniki za pomocą wzorów chemicznych	Zademonstrowanie zakresu wiedzy za pomocą wypowiedzi ustnej, eseju i/lub prezentacji multimedialnej. Pisemny sprawdzian nr 2: pytania otwarte i testowe, wzory chemiczne	WY 2, semestr zimowy CL 4, semestr zimowy

W 05	B.W12.	Zna właściwości kwasowo-zasadowe aminokwasów. Zna aminokwasy białkowe i opisuje ich budowę. Zna podstawowe aminokwasy niebiałkowe i ich rolę. Zna przykłady amin biogennych i peptydów oraz ich funkcje w strukturach komórkowych i pozakomórkowych	Zademonstrowanie zakresu wiedzy za pomocą wypowiedzi ustnej, eseju i/lub prezentacji multimedialnej. Pisemny sprawdzian nr 3: pytania otwarte i testowe, obliczenia chemiczne, wzory i reakcje chemiczne	WY 3 semestr zimowy CL nr 5 semestr zimowy
W 06	B.W12.	8. Charakteryzuje struktury I-, II-, III- oraz IV-rzędowe białek. Zna modyfikacje potranslacyjne i funkcjonalne białka oraz ich znaczenie.	Zademonstrowanie zakresu wiedzy za pomocą wypowiedzi ustnej, eseju i/lub prezentacji multimedialnej. Pisemny sprawdzian nr 3: pytania otwarte i testowe, obliczenia chemiczne, wzory i reakcje chemiczne	WY 3 semestr zimowy, WY 4 semestr letni CL nr 5 semestr zimowy CL nr 1,2 semestr letni
W 07	B.W17.	Zna pojęcia: reaktywne formy tlenu, potencjał oksydacyjny organizmu i stres oksydacyjny. Rozumie znaczenie nieenzymatycznej oksydacji lipidów, białek i DNA. Rozumie znaczenie wybranych mechanizmów równowagi oksydacyjno-antyoksydacyjnej oraz roli związków antyoksydacyjnych.	Zademonstrowanie zakresu wiedzy za pomocą wypowiedzi ustnej, eseju i/lub prezentacji multimedialnej.	CL nr 1,2,3 semestr zimowy i nr 1,3 semestr letni
U 1	B.U3.	Oblicza stężenia molowe i procentowe związków oraz stężenia substancji w roztworach izosmotycznych, jedno- i wieloskładnikowych. Potrafi wykonać rozcieńczenie roztworu proste i geometryczne.	Pisemny sprawdzian nr 1: pytania testowe i otwarte, obliczenia chemiczne Ocena wykonania ćwiczeń praktycznych i i przygotowania raportu (protokół laboratoryjny).	CL nr 1 semestr zimowy CL 1, 3 semestr letni
U 2	B. U4.	Oblicza rozpuszczalność związków nieorganicznych. Określa chemiczne podłoże rozpuszczalności związków organicznych lub jej braku oraz ich znaczenie biologiczne	Pisemny sprawdzian nr 1: pytania testowe i otwarte, obliczenia chemiczne Ocena wykonania ćwiczeń praktycznych i przygotowania raportu (protokół laboratoryjny).	CL nr 1,3,4 semestr zimowy i nr 2 semestr letni
U 3	B. U5. B.U.7	Opisuje zmiany w funkcjonowaniu organizmu w sytuacji zaburzenia homeostazy, rozumie znaczenie homeostazy ustroju. Objaśnia mechanizm działania buforów i ich znaczenie w homeostazie ustrojowej. Opisuje parametry kwasicy i alkalozy. Potrafi zdefiniować czynniki wpływające na równowagę kwasowo-zasadową i scharakteryzować transport tlenu i dwutlenku węgla w ustroju. Określa pH roztworu i wpływ zmian pH na związki nieorganiczne i organiczne. Oblicza pojemność buforową.	Pisemny sprawdzian nr 1: pytania testowe i otwarte, obliczenia chemiczne Ocena wykonania ćwiczeń praktycznych i i przygotowania raportu (protokół laboratoryjny).	CL nr 1-5
U 4	B. U9.	Postępuje się podstawowymi technikami laboratoryjnymi, takimi jak analiza jakościowa, miareczkowanie, pehametria, chromatografia, elektroforeza białek Rozumie zasady metod analitycznych	Ocena wykonania ćwiczeń praktycznych, dokładności wykonania i przygotowania raportu (protokół laboratoryjny).	Wszystkie CL

		wykorzystujących spektroskopię UV-WIS , wykorzystania krzywych kalibracyjnych i interpretacji wyników	Sprawdzian pisemny nr 1, 2, 4: obliczenia chemiczne, pytania testowe i otwarte, interpretacja danych doświadczalnych, planowanie eksperymentu	
U 5	B. U10.	Obsługuje proste przyrządy pomiarowe oraz ocenia dokładność wykonywanych pomiarów.	Ocena poprawności i dokładności przeprowadzenia analiz i interpretacji wyników.	Wszystkie CL
U 6	B. U14.	Planuje i wykonuje doświadczenie laboratoryjne. Interpretuje i wyciąga wnioski. Potrafi krytycznie zinterpretować uzyskane wyniki w doświadczeniu.	Ocena poprawności i dokładności przeprowadzenia analiz i interpretacji wyników. Sprawdzian pisemny nr 4: planowanie doświadczeń, analiza danych doświadczalnych	Wszystkie CL

** WY - wykład; SE - seminarium; CA - ćwiczenia audytoryjne; CN - ćwiczenia kierunkowe (niekliniczne); CK - ćwiczenia kliniczne; CL - ćwiczenia laboratoryjne; CM - ćwiczenia specjalistyczne (mgr); CS - ćwiczenia w warunkach symulowanych; LE - lektoraty; zajęcia praktyczne przy pacjencie - PP; WF - zajęcia wychowania fizycznego (obowiązkowe); PZ- praktyki zawodowe; SK - samokształcenie, EL- E-learning.

Proszę ocenić w skali 1-5 jak powyższe efekty lokują państwa zajęcia w działach: przekaz wiedzy, umiejętności czy kształtowanie postaw:

Wiedza: 5

Umiejętności: 5

Nakład pracy studenta (bilans punktów ECTS):

Forma nakładu pracy studenta (udział w zajęciach, aktywność, przygotowanie itp.)	Obciążenie studenta (h)
1. Godziny kontaktowe:	35
2. Czas pracy własnej studenta (samokształcenie):	29,3
Summaryczne obciążenie pracy studenta	64,3
Punkty ECTS za moduł/przedmiotu	3,5
Uwagi	

Treść zajęć: (proszę wpisać hasłowo tematykę poszczególnych zajęć z podziałem na formę zajęć dydaktycznych, pamiętając, aby przekładała się ona na zamierzone efekty kształcenia)

SEMESTR ZIMOWY

WYKŁADY:

Wykłady są obowiązkowe.

Semestr zimowy

- Roztwory buforowe.** Równanie Hendersona-Hasselbacha, pH i pojemność buforu. Bufory ludzkiego organizmu i znaczenie homeostazy. Kwasica i alkalozia. Węglowodany. Ważne monosacharydy i ich pochodne, struktury chemiczne, reaktywność. Ważne di-, oligo- i polisacharydy. Homopolisacharydy: struktura i funkcja (glikogen, skrobia, celuloza, chityna, inulina). Heteropolisacharydy: heparyna i kwas hialuronowy. Wprowadzenie do glikokoniugatów. **B.W.4, B.W.10, B.W.11**
- Lipidy.** Niezbędne i produkowane w organizmie kwasy tłuszczowe. Klasyfikacja lipidów. Acyloglicerole i woski: struktura i funkcja. Lipidy złożone: glicerofosfolipidy i sfingozyny, struktura, właściwości, funkcja. Związki lipo podobne: eikozanoidy i steroidy. Cholesterol, kwas cholowy i jego pochodne, hormony sterydowe, witamina D. Struktura błon biologicznych. Lipoproteiny jako kompleksy transportowe. **B.W. 10, B.W.11, B.W.18**
- Aminokwasy i peptydy.** Amfoteryczne właściwości aminokwasów. Klasyfikacja i właściwości aminokwasów białkowych. Aminokwasy niebiałkowe: przykłady, funkcje. **Aminy biogenne.** Reaktywność chemiczna aminokwasów, wiązanie peptydowe: właściwości, stereochemia. Przykłady krótkich peptydów aktywnych biologicznie. **Ogólna struktura białek.** Poziomy organizacji struktury białka: struktura I-, II-, III- i IV-rzędowa. Wiązania i oddziaływania odpowiedzialne za stabilność struktur. **B.W. 10, B.W.12**

Semestr letni

4. **Białka.** Strukturalne typy białek, udział drugorzędowych struktur α i β . Białka globularne: rozpuszczalność, właściwości. Białka fibrylarne: kolagen, keratyna, elastyna, fibroina jedwabiu, powiązanie struktury i funkcji. Białka błonowe: sposoby asocjacji z błoną. Integralne białka błonowe (struktury β -baryłki, pęczka α -helisy, pojedynczej α -helisy). Białka peryferyjne: asocjacja z błoną przez fragment lipidowy (acylacja, prenylacja, kotwica GPI), słabe oddziaływania powierzchniowe. Fałdowanie białek i system kontroli jakości (ERAD) **B.W.12, B.W.21, B.W.28**
5. **Białka c.d.** Znaczenie modyfikacji potranslacyjnych. Starzenie się białek. Choroby konformacyjne (amyloidozy). **Glikokoniuagaty.** Glikoproteiny: struktura i funkcja (wiązania N- i O- glikozydowe, grupy krwi ABO, glikoepitopy immunomodulacyjne, mucyny). Glikoaminoglikany i proteoglikany: wytrzymałość tkanki łącznej i transdukcja sygnału. Glikolipidy (cerebrozydy, gangliozydy). Glikokoniuagaty bakteryjne: (peptydoglikan i lipopolisacharydy (LPS)). **B.W.11, B.W.12, B.W.21, B.W.28**

Seminaria

Nie dotyczy

Ćwiczenia

SEMESTR ZIMOWY

Ćwiczenia laboratoryjne realizowane wg. „Podręcznika laboratoryjnego z chemii medycznej” praca zbiorowa pod redakcją Iwony Kątnik-Prastowskiej, AM Wrocław, 2015 oraz z instrukcji przekazanych przez prowadzącego ćwiczenia.

1. Roztwory wodne jako środowisko życia. Równowaga wodno-elektrolitowa przestrzeni biologicznych ustroju. Skład chemiczny i wartości pH podstawowych płynów ustrojowych (osocze, ślina, płyn mózgowo-rdzeniowy, sok żołądkowy, moczu, żółć). Mikro- i makro-pierwiastki, pierwiastki śladowe ustroju. Podaż i transport. Pierwiastki toksyczne. Elementy równowagi ustroju w odniesieniu do izowolemii, izojonii i izohydrii. Rozcieńczenia proste i geometryczne.

Ćwiczenia laboratoryjne: rozcieńczanie proste i geometryczne roztworu bazowego. Test paskowy – oznaczanie poziomu glukozy i pH w moczu. Obliczanie i przeliczanie stężeń: procentowych, promilowych i molowych związków w jedno- i wieloskładnikowych roztworach. **B.W1., B.W4., B.W10., B.W18., B.W20., B.U3, B.U10.**

2. Roztwory buforowe. Bufory płynów ustrojowych, jako elementy utrzymania homeostazy.

Bufory: rodzaje, skład i właściwości. Równanie Hendersona-Hasselbalcha dla buforów kwaśnych i zasadowych. Pojęcie pojemności buforowej, wpływ mocnych kwasów i zasad na pojemność buforową. Wpływ rozcieńczenia na pH buforu oraz jego pojemność buforową.

Bufory biologiczne: bufor białczanowy, hemoglobiновый, fosforanowy i wodorowęglanowy. Udział krwi, płuc i nerek w utrzymaniu fizjologicznego pH w organizmie ludzkim. Transport tlenu i dwutlenku węgla w ustroju. Pojęcie kwasicy i alkalozy. Obliczanie wartości pH i pOH roztworów jednoskładnikowych i buforów. Obliczanie pojemności buforowej roztworów buforowych.

Ćwiczenia laboratoryjne: Sporządzanie roztworów buforowych. Wyznaczanie pojemności buforowej przez miareczkowanie roztworu buforowego i roztworu białka mocną zasadą i mocnym kwasem. Wykreślanie krzywej miareczkowania. Obliczanie pojemności buforowej roztworów buforowych. **B.W2., B.U5., B.U7., B.U9., B.U10, B.U14.**

3. Cukrowce tkanek i wybranych płynów ustrojowych.

Wybrane reakcje izomeryzacji i epimeryzacji monosacharydów w układach biologicznych. Struktura i reaktywność pochodnych cukrowców: acylowe pochodne, aminocukry, produkty utlenienia i redukcji, estry, deoksycukry. Pochodne D-glukozy – glukuronidy i kwas L-askorbinowy. Reakcja kondensacji aldolowej i rozszczepienia łańcucha cukrowego. Uszkodzenia pierścieni cukrowych przez reaktywne formy tlenu. Monosacharydy płynów ustrojowych: osocza, moczu, mleka ludzkiego, płynu mózgowo-rdzeniowego, plazmy nasienia. Przykłady reakcji cukrowców w diagnozowaniu hipo- i hiperglikemii.

Ćwiczenia laboratoryjne: acylacja glukozy, reakcje oksydacyjno - redukcyjne mono- i disacharydów, reakcje kondensacji grupy aminowej z grupą aldehydową, enolizacja cukrowców. **B.W4., B.W10., B.W11., B.U4., B.U9.**

Sprawdzian pisemny nr 1 (I termin): obliczenia chemiczne, treści zawarte w ćwiczeniach 1, 2, wykładzie 1 (bufory).

4. Lipidy tkanek i wybranych płynów ustrojowych

Niezbędne nienasycone kwasy tłuszczowe – NNKT z uwzględnieniem kwasu arachidonowego. Lipidy ludzkie, roślinne i zwierzęce (zawarte w olejach, żółtku, mleku i surowicy krwi, plazmy nasienia, płynie mózgowo-rdzeniowym). Lipidy złożone – glicerofosfolipidy, sfingozydy: struktura, składniki, wiązania. Sterole – cholesterol i jego pochodne: kwasy żółciowe, witaminy grupy D. Witaminy rozpuszczalne w tłuszczach ADEK. Wpływ struktury na hydrofilowość i hydrofobowość lipidów i steroidów. Nienzymatyczna oksydacja lipidów, stres oksydacyjny. Antyoksydanty. Aspiryna.

Ćwiczenia laboratoryjne: Estryfikacja kwasu salicylowego alkoholem metylovym. Ekstrakcja lipidów żółtka jaja kurzego. Nienasycone kwasy tłuszczowe. Wykazywanie obecności wiązań podwójnych w nienasyconych kwasach tłuszczowych w naturalnych produktach: oliwie, ekstrakcie z żółtka jaja. Reakcja redukcji KMnO_4 . Wykrywanie cholesterolu w produktach naturalnych. Reakcja Salkowskiego. Próby na obecność kwasów żółciowych. Próba Haya z siarką. Reakcja Pettenkofera na

obecność grup hydroksylowych w kwasach żółciowych. B.W4., B.W10., B.W11., B.W17., B.U4., B.U9.

5. Aminokwasy i peptydy o aktywności biologicznej. Aminokwasy i białka płynów ustrojowych: mleko ludzkie, ślina, osocze, sok żołądkowy. Struktura I-rzędowa białek, typy wiązań i oddziaływań stabilizujących poszczególne struktury. Punkt izoelektryczny. Struktura wiązania peptydowego. Aminokwasy N- i C-końcowe polipeptydu. Metody służące do oznaczania aminokwasu N- i C-końcowego. Rola mostków disiarczkowych w białkach. Niebiałkowe aminokwasy, aminy biogenne –powstawanie i ich funkcje. Peptydy o aktywności biologicznej. Uszkodzenia struktury białek przez reaktywne formy tlenu.

Ćwiczenia laboratoryjne: reakcje analityczne aminokwasów: acylacja grupy aminowej. Reakcje grupy α aminowej - kondensacja z aldehydami (zasada Schiffa). Deaminacja grup aminowych. Reakcja van Sklyka. Reakcja aminokwasów z ninhydriną. Reakcja ksantoproteinowa. Wykrywanie cysteiny. Reakcja biuretowa. Reakcja wolnej grupy aminowej. Reakcja Sangera. B.W10., B.W12., B.U7., B.U9.

Sprawdzian nr 2 (I termin): treści zawarte w ćwiczeniach 3, 4, treści omawiane podczas wykładów.

6. Odrabianie zaległych ćwiczeń. I termin poprawkowy sprawdzianów nr 1 i 2.

7. II termin poprawkowy sprawdzianów nr 1 i 2.

SEMESTR LETNI

1. Aminokwasy. Zastosowanie spektrofotometrii absorpcyjnej i chromatografii w analizie medycznej. Podstawy teoretyczne spektrofotometrii. Widma absorpcyjne związków organicznych, aminokwasów, białek i kwasów nukleinowych. Prawo Lamberta - Beera. Analityczne zastosowanie chromatografii.

Ćwiczenia laboratoryjne: Oznaczanie aminokwasów metodą ninhydrinową. Wykreślanie krzywej standardowej, obliczanie stężenia aminokwasów w badanej próbce na podstawie wyznaczonej krzywej (zadanie indywidualne). Analiza mieszaniny aminokwasów metodą chromatografii podziałowej cienkowarstwowej. Oznaczanie wartości R_f dla składników mieszaniny aminokwasów. B.U9., B.U10., B.U14.

2. Właściwości fizykochemiczne białek. Białka, jako koloidy. Potranslacyjne modyfikacje aminokwasów i ich wpływ na właściwości białek. Rozpuszczalność białek w zależności od warunków: pH, stężenia soli, temperatury. Pojęcie wsalania i wysalania. Zjawisko osmozy i równowaga Gibbsa – Donnana. Dyfuzja. Obliczenia stężeń składników w izosmotycznych w przestrzeniach rozdzielonych błoną biologiczną. **Ćwiczenia laboratoryjne:** Reakcje denaturacji i koagulacji. Frakcjonowanie białek surowicy techniką wysalania. Dializa wysolonych frakcji. B.W3., B.W12., B.W17., B.U4., B.U9, B.U10., B.U14.

Sprawdzian pisemny nr 3 (I termin): treści zawarte w ćwiczeniach nr 5 semestru zimowego oraz nr 1 semestru letniego.

3. Techniki elektroforezy i chromatografii do rozdzielania biomolekuł.

Zasada technik elektroforetycznych. Nośniki elektroforetyczne: agar, agaroz, żel poliakrylamidowy. Elektroforeza białek i lipoprotein surowicy krwi ludzkiej w żelu agarozowym. Wybarwienie płytek i analiza densytometryczna elektroforogramów. Porównanie obrazów prób fizjologicznych i patologicznych. **Techniki chromatograficzne.** Zasada chromatografii i jej podział ze względu na technikę wykonania jak i mechanizm działania: chromatografia adsorpcyjna, jonowymienna, swoistej sorpcji, podziałowa.

Ćwiczenia laboratoryjne: elektroforeza białek i lipoprotein surowicy w 1% żelu agarozowym, pH=8.6. Interpretacja wybarwionych elektroforogramów. Rozdział barwników chemicznych w kolumnowej chromatografii adsorpcyjnej. Filtracja żelowa i jej wykorzystanie do odsalania hemoglobiny końskiej. Rysownie profili elucyjnych rozdzielania cząsteczek. B.U9., B.U10., B.U14.

Sprawdzian pisemny nr 4 (I termin): treści zawarte w ćwiczeniach 2-4 semestru letniego

4. Odrabianie zaległych ćwiczeń laboratoryjnych 1-3. I termin poprawkowy sprawdzianów nr 3 i 4

5. II termin poprawkowy sprawdzianów nr 3 i 4.

Inne

Nie dotyczy

Literatura podstawowa: (wymienić wg istotności, nie więcej niż 3 pozycje)

1. Chemistry. An Introduction to General, Organic and Biological Chemistry. Timberlake KC, Benjamin Cummings, Pearson Education, Inc., 2016
2. Handbook of chemistry: for students Faculty of Medicine and Faculty of Dentistry; ed. Iwona Kątnik-Prastowska; Wrocław: Wrocław Medical University, 2012

Literatura uzupełniająca i inne pomoce: (nie więcej niż 3 pozycje)

- Murray RK, Granner DK, Rodwell VW. Illustrated Harper's Biochemistry (chapters 1,2,3-6,14,15,25,40,46,49)
2. Harvey R, Ferrier D. Lipincot's Illustrated Reviews: Biochemistry (chapters 1-4,14, 17, 18, 31)

Wymagania dotyczące pomocy dydaktycznych: (np. laboratorium, rzutnik multimedialny, inne...)

1. Sale laboratoryjne z wyposażeniem (stoły laboratoryjne z instalacją wodną i gazową, wyciągi, digestoria).
2. Podstawowy sprzęt stosowany w chemii analitycznej (szkło laboratoryjne, wagi, mieszkadła, pH-metry, pipety

automatyczne, spektrofotometry, aparaty do elektroforezy, wirówki, suszarki.
3. Rzutnik pisma, sprzęt multimedialny oraz tablica.

Warunki wstępne: (minimalne warunki, jakie powinien student spełnić przed przystąpieniem do modułu/przedmiotu)

Znajomość zagadnień chemicznych według rozszerzonego programu Liceum Ogólnokształcącego, w szczególności:

1. Jednostki pomiaru masy i objętości, prefiksy, wzajemne relacje jednostek
2. Atomy i pierwiastki: układ okresowy, liczba masowa i atomowa, struktura powłoki walencyjnej i tworzenie wiązań, elektroujemność.
3. Wiązania i oddziaływania chemiczne: jonowe, kowalencyjne, polaryzacja wiązania, oddziaływania wodorowe i van der Waalsa.
4. Roztwory: elektrolity i nieelektrolity, rozpuszczalność, stężenie procentowe i molowe, przeliczanie stężeń i obliczanie masy molowej
5. Kwasy i zasady: jonizacja wody, skala pH, obliczanie pH roztworu, definicja kwasu i zasady, mocne i słabe kwasy i zasady nieorganiczne i organiczne – stopień i stała dysocjacji.
6. Związki organiczne: alkany, alkeny, alkiny, alkohole i fenole, aldehydy i ketony, kwasy karboksylowe, aminy i amidy. Grupy funkcyjne związków organicznych. Reakcje utlenienia i redukcji w związkach organicznych. Polarność związków organicznych.

Warunki uzyskania zaliczenia przedmiotu: (określić formę, kryteria i warunki zaliczenia zajęć wchodzących w zakres modułu/przedmiotu, zasady dopuszczenia do egzaminu końcowego teoretycznego i/lub praktycznego, jego formę oraz wymagania jakie student powinien spełnić by go zdać, a także kryteria na poszczególne oceny).

Każda nieobecność musi być odrobiona, łącznie z dniami rektorskimi i godzinami dziekańskimi.

Warunki zaliczenia ćwiczeń:

- Wykonanie wszystkich ćwiczeń laboratoryjnych
- Uzyskanie minimum 60% wymaganych punktów (ocena dostateczna) z każdego z czterech cząstkowych sprawdzianów. Sprawdziany są pisemne i mają formę zróżnicowaną: test wielokrotnego wyboru, zadania rachunkowe, krótkie opisanie struktury/właściwości, wzory wybranych związków.
- Pozytywna ocena raportów z wykonania ćwiczeń laboratoryjnych. Do zaliczenia bierze się również pod uwagę indywidualne wystąpienia, prezentacje multimedialne, aktywności na zajęciach.

EGZAMIN

- Do egzaminu może przystąpić student po uzyskaniu zaliczenia ćwiczeń. Egzamin obejmuje wiadomości teoretyczne dotyczące homeostazy kwasowo-zasadowej organizmu, struktur i właściwości cukrów, tłuszczów, aminokwasów i białek uzyskane na ćwiczeniach i wykładach, a także umiejętności wykonania obliczeń chemicznych.
- Egzamin jest pisemny i ma formę zróżnicowaną: test wielokrotnego wyboru, pytania otwarte, zadania rachunkowe i wzory wybranych struktur cukrów, tłuszczów, aminokwasów, opisanie struktury /właściwości.
- Egzamin uważa się za zdany na ocenę dostateczną po uzyskaniu minimum 60% punktów z całkowitej puli punktów egzaminacyjnych. Na pracy egzaminacyjnej podana będzie wycena punktowa każdego zadania.

Na pisemną prośbę studentów istnieje możliwość zorganizowania przedterminu egzaminu (w maju), na prawach I terminu. Do przedterminowego egzaminu może przystąpić student po uzyskaniu $\geq 67\%$ punktów wymaganych do zaliczenia ćwiczeń.

Ocena:	Kryteria oceny zaliczenia przedmiotu
Bardzo dobra (5,0)	Jak poniżej + uzyskanie wyniku $\geq 85\%$ jako średniej ze wszystkich pisanych sprawdzianów (z uwzględnieniem niezaliczonych)
Ponad dobra (4,5)	Jak poniżej + uzyskanie wyniku $\geq 76\%$ jako średniej ze wszystkich pisanych sprawdzianów (z uwzględnieniem niezaliczonych)
Dobra (4,0)	Jak poniżej + uzyskanie wyniku $\geq 67\%$ jako średniej ze wszystkich pisanych sprawdzianów (z uwzględnieniem niezaliczonych)
Dość dobra (3,5)	Jak poniżej + uzyskanie wyniku $\geq 60\%$ jako średniej ze wszystkich pisanych sprawdzianów (z uwzględnieniem niezaliczonych)
Dostateczna (3,0)	Wykonanie wszystkich ćwiczeń laboratoryjnych i uzyskanie zaliczenia raportów.

Uzyskanie wyniku $\geq 60\%$ w każdym ze sprawdzianów cząstkowych	
Kryteria oceny z egzaminu (jeśli dotyczy)	
Ocena:	
Bardzo dobra (5,0)	$\geq 90\%$
Ponad dobra (4,5)	$\geq 82\%$
Dobra (4,0)	$\geq 75\%$
Dość dobra (3,5)	$\geq 67\%$
Dostateczna (3,0)	Minimum 60%

Nawa jednostki prowadzącej przedmiot:	Katedra i Zakład Chemii i Immunochemii Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu
Adres jednostki	ul. M. Skłodowskiej-Curie 48/50, 50-369 Wrocław
Nr telefonu	607 604 848
E-mail	immunochemia@umed.wroc.pl

Osoba odpowiedzialna za przedmiot:	dr hab. Mirosława Ferens-Sieczkowska, prof. nadzw.
Nr telefonu	
E-mail	mirosława.ferens-sieczkowska@umed.wroc.pl

Wykaz osób prowadzących poszczególne zajęcia:	stopień/tytuł naukowy lub zawodowy	dziedzina naukowa	Wykonywany zawód	Forma prowadzenia zajęć
Mirosława Ferens-Sieczkowska	dr hab., prof. nadzw	Nauki medyczne	nauczyciel akademicki	Wykład, egzamin
Magdalena Orczyk-Pawłowicz	dr hab.	Nauki medyczne	nauczyciel akademicki	ćwiczenia
Anna Lemańska-Perek	dr	Nauki medyczne	nauczyciel akademicki	ćwiczenia
Małgorzata Pupek	dr	Nauki medyczne	nauczyciel akademicki	ćwiczenia
Dorota Krzyżanowska-Gołąb	dr	Nauki medyczne	nauczyciel akademicki	ćwiczenia
Jolanta Lis-Kuberka	dr	Nauki medyczne	nauczyciel akademicki	ćwiczenia
Beata Olejnik	dr	Nauki medyczne	nauczyciel akademicki	ćwiczenia
Anna Kałuża	mgr	Nauki medyczne	nauczyciel akademicki	ćwiczenia
Justyna Szczykutowicz	mgr	Nauki medyczne	nauczyciel akademicki	ćwiczenia

Data opracowania sylabusa

15.07.2019 r.

Sylabus opracował(a)

dr hab. Mirosława Ferens-Sieczkowska, prof.
nadzw.

Podpis Kierownika jednostki prowadzącej zajęcia

Podpis Dziekana właściwego wydziału

Uniwersytet Medyczny we Wrocławiu
WYDZIAŁ LEKARSKI
Katedra i Zakład Chemii i Immunologii
Prof. dr hab. Andrzej Hendrich

Uniwersytet Medyczny we Wrocławiu
KATEDRA I ZAKŁAD CHEMII I IMMUNOCHEMII
Kierownik
dr hab. Mirosława Ferenc-Sieczkowska, prof. nadzw.

